DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 6 april 2006 *

I mål C-551/03 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i domstolens stadga, som ingavs den 29 december 2003,

General Motors BV (tidigare General Motors Nederland BV och Opel Nederland BV), Lage Mosten (Nederländerna), företrätt av D. Vandermeersch och R. Snelders, advocaten och T. Graf, Rechtsanwalt, med delgivningsadress i Luxemburg,

klagande,

i vilket den andra parten är:

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av MW. Mölls och A. Whelan, båda i egenskap av ombud, biträdda av J. Flynn, QC, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande i första instans,

* Rättegångsspråk: engelska.

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Rosas samt domarna J. Malenovský, S. von Bahr (referent), A. Borg Barthet och U. Lõhmus,

generaladvokat: A. Tizzano,
justitiesekreterare: förste handläggaren L. Hewlett,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 14 juli 2005,

och efter att den 25 oktober 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 General Motors BV har yrkat att domstolen delvis skall upphäva den dom som meddelades av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt den 21 oktober 2003 i mål T-368/00, General Motors Nederland och Opel Nederland mot kommissionen (REG 2003, s. II-4491) (nedan kallad den överklagade domen). Genom denna dom ogiltigförklarade förstainstansrätten delvis kommissionens beslut 2001/146/EG av den 20 september 2000 om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget (COMP/36.356 — Opel), (EGT L 59, 2001, s. 1), (nedan kallat det ifrågasatta beslutet)

Bakgrund till tvisten

2 Bakgrunden och de tillämpliga bestämmelserna, som anges i den överklagade domen, kan sammanfattas enligt följande:

3 Opel Nederland BV (nedan kallat Opel Nederland) grundades den 30 december 1994 som ett helägt dotterbolag till General Motors Nederland BV (nedan kallat General Motors Nederland). Opel Nederland är det enda nationella försäljningsbolaget för bilmärket Opel i Nederländerna. Bolagets affärsverksamhet omfattar import, export och grossistförsäljning av motorfordon, liksom reservdelar och tillbehör. Opel Nederland har ingått återförsäljar- och serviceavtal med omkring 150 återförsäljare, vilka härigenom räknas som auktoriserade återförsäljare inom Opels säljorganisation i Europa.

4 Enligt kommissionens förordning (EEG) nr 123/85 av den 12 december 1984 om tillämpning av artikel [81].3 på vissa grupper av försäljnings- och serviceavtal för motorfordon (EGT L 15, 1985, s. 16; svensk specialutgåva,, volym 8, område 1, s. 56), skall återförsäljaravtal under vissa omständigheter undantas från tillämpningsområdet för artikel 85.1 i EG-fördraget (nu artikel 81.1 EG). Förordningen har från den 1 oktober 1995 ersatts av kommissionens förordning (EG) nr 1475/95 av den 28 juni 1995 (EGT L 145, s. 25).

5 Enligt artikel 3.10 a i båda förordningarna får tillverkaren eller importören förbjuda återförsäljare att leverera varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor till återförsäljare som inte tillhör säljorganisationen. Däremot är det inte tillåtet enligt någon av förordningarna att tillverkaren eller importören förbjuder återförsäljarna

att leverera varor som omfattas av avtalet eller motsvarande varor till slutkonsumenter, deras bemyndigade mellanhänder eller andra återförsäljare som tillhör tillverkarens eller importörens säljorganisation.

6 Den 28 och den 29 augusti 1996 sände Opel Nederland en skrivelse till 18 återförsäljare som under första halvåret 1996 hade exporterat minst 10 bilar. Skrivelsen löd som följer:

"... Vi har noterat att ert företag har sålt ett stort antal Opelbilar utomlands under första halvåret 1996. Vi anser att antalet är så stort att vi har en stark misstanke om att denna försäljning inte överensstämmer med lydelsen och innebörden av det nuvarande och kommande försäljnings- och serviceavtalet för Opelåterförsäljare. ... Vi har för avsikt att kontrollera ert svar mot de uppgifter som finns registrerade hos oss. Vi kommer att informera er om vad som händer därefter. Ovanstående ändrar inte det faktum att ni är primärt ansvariga för en tillfredsställande försäljning inom ert område ..."

7 Ledningen för Opel Nederland beslöt vid ett möte, den 26 september 1996, att vidta vissa åtgärder avseende exporten från Nederländerna. Åtgärderna beskrevs i mötesprotokollet på följande sätt:

"... Beslut:

1) Alla kända exportåterförsäljare (20) kommer att kontrolleras av Opel Nederland BV. Prioritetsordningen är uppifrån och ned enligt listan "Exportåterförsäljare" av den 26 september 1996. J.J. Naval [ekonomichef] organiserar detta.

2) W. de Heer [försäljnings- och marknadsdirektör] svarar alla återförsäljare som svarade på det första brevet om exportverksamhet som sändes till dem från Opel. De kommer att informeras om kontrollerna och om att produktbrist kommer att innebära att tilldelningen begränsas.

3) Direktförsäljningscheferna diskuterar exportverksamheten med exportåterförsäljarna inom två veckor. Återförsäljarna kommer att informeras om att på grund av en begränsad produkttillgång kommer de (tills vidare) endast att få det antal bilar som motsvarar deras försäljningsriktlinjer. De kommer att bli ombedda att ange till distriktschefen vilka bilar i deras lagda order som de verkligen vill ha. Sedan får återförsäljarna själva lösa eventuella problem med köparna.

4) Återförsäljare som informerar distriktschefen om att de inte vill sluta exportera bilar i stor skala ombeds att träffa R.A.H.M. de Leeuw [verkställande direktör] och W. de Heer den 22 oktober 1996.

5) H.H.C. Notenboom [personalchef försäljning] ber GMAC att kontrollera återförsäljarnas lager för att fastställa antalet bilar i lager. Det antas att ett stort antal kan ha exporterats under tiden.

6) I kommande försäljningskampanjer kommer inte fordon som registrerats utanför Nederländerna att räknas. Konkurrenterna tillämpar liknande villkor.

7) Aukema [chef för marknadsföring] tar bort exporterande återförsäljare från kampanjlistorna. Resultaten av kontrollerna bestämmer den framtida upptagningen på listan.

8) L.O.M. Aelen [personalchef finans] gör ett utkast till brev till återförsäljare med information om att från och med den 1 oktober 1996 kommer Opel Nederland BV att ta ut 150 gulden för att på begäran tillhandahålla officiella importdeklarationer som typgodkännanden och för att iordningställa tullhandlingar för vissa skattebefriade fordon (t.ex. till diplomater)."

8 Efter skrivelserna av den 28 och den 29 augusti 1996 och återförsäljarnas svar, sände Opel Nederland den 30 september 1996 en andra skrivelse till de berörda 18 återförsäljarna. Denna skrivelse löd som följer:

"... Ert brev var en besvikelse för oss eftersom det visar att ni inte har någon förståelse för alla Opelåterförsäljares och Opel Nederlands gemensamma intressen. Vår redovisningsavdelning kommer att granska er redovisning. Under den tid granskningen pågår kommer ni inte att få information om kampanjer eftersom vi tvivlar på att era detaljistsiffror är korrekta..."

9 Granskningarna pågick mellan den 19 september och den 27 november1996.

10 Den 24 oktober 1996 sände Opel Nederland ett cirkulär till samtliga återförsäljare avseende försäljning till slutkonsumenter i utlandet. I cirkuläret angavs att det står återförsäljarna fritt att sälja till slutkonsumenter bosatta inom Europeiska unionen och slutkonsumenterna får också använda sig av ombud.

11 Till följd av upplysningar om att Opel Nederland systematiskt hindrade export av nya motorfordon från Nederländerna till andra medlemsstater, antog Europeiska gemenskapernas kommission den 4 december 1996 ett beslut om undersökningar enligt artikel 14.3 i rådets förordning nr 17 av den 6 februari 1962, första förordningen om tillämpning av fördragets artiklar [81] och [82] (EGT 13, s. 204; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 8). Undersökningarna genomfördes den 11 och den 12 december 1996 hos Opel Nederland och hos Van Twist, en Opelåterförsäljare i Dordrecht (Nederländerna).

12 Den 12 december 1996 sände Opel Nederland ut riktlinjer till återförsäljarna avseende försäljning av nya motorfordon till handlare och ombud.

13 Den 20 januari 1998 meddelade Opel Nederland sina återförsäljare i ett cirkulär att regeln att inte medge bonus vid exportförsäljning hade upphävts med retroaktiv verkan.

14 Den 21 april 1999 delgav kommissionen General Motors Nederland och Opel Nederland ett meddelande om anmärkningar.

15 Den 20 september 2000 antog kommissionen det ifrågasatta beslutet.

Det ifrågasatta beslutet

16 Genom det ifrågasatta beslutet påfördes företagen böter om 43 miljoner euro för åsidosättande av artikel 81.1 EG. Kommissionen fastställde i det ifrågasatta beslutet att Opel Nederland hade ingått avtal med Opeláterförsäljarna i Nederländerna i syfte att begränsa eller förbjuda exportförsäljning av fordon av märket Opel till slutkonsumenter som var bosatta i andra medlemsstater och till Opeláterförsäljare som var etablerade i andra medlemsstater.

17 Följande huvudpåståenden ligger till grund för kommissionens slutsats: För det första antog Opel Nederland i september 1996 en allmän strategi som syftade till att begränsa eller hindra all exportförsäljning från Nederländerna. För det andra verkställdes Opel Nederlands allmänna strategi genom enskilda åtgärder som genomfördes i samförstånd med återförsäljarna inom ramen för det faktiska fullgörandet av återförsäljaravtalen. Åtgärderna kom att bli en integrerad del av den avtalsmässiga relation som Opel Nederland hade med återförsäljarna i företagets selektiva distributionssystem i Nederländerna.

18 Enligt det ifrågasatta beslutet ingick bland annat följande åtgärder i den allmänna strategin:

— en strategi med begränsade leveranser,

— en restriktiv bonuspolicy, enligt vilken man undantog exportförsäljning till slutkonsumenter från bonuskampanjer avseende detaljförsäljningen, tillämpad från den 1 oktober 1996 till den 20 januari 1998,

— ett direkt exportförbud utan åtskillnad, som tillämpades från den 31 augusti till den 24 oktober 1996 på försäljningen till slutkonsumenter, och från den 31 augusti till den 12 december 1996 på försäljningen till andra Opelåterförsäljare.

19 Vad gäller bötesbeloppets fastställande angavs i det ifrågasatta beslutet att kommissionen i enlighet med artikel 15 i förordning nr 17 skall ta hänsyn till alla relevanta omständigheter och särskilt till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den pågått.

20 Kommissionen klassificerade i det ifrågasatta beslutet överträdelsen som mycket allvarlig, på grund av att Opel Nederland hade uppställt hinder för förverkligandet av den inre marknaden. Kommissionen beaktade därvid den starka ställning som varumärket Opel har på de berörda marknaderna i unionen. Det angavs i beslutet att överträdelsen även berörde marknaderna i andra medlemsstater. Opel Nederland påstods ha agerat uppsåtligt, eftersom det måste ha haft vetskap om att de ifrågavarande åtgärderna hade till syfte att begränsa konkurrensen. Kommissionen ansåg att 40 miljoner euro var en lämplig utgångspunkt för fastställandet av bötesbeloppet.

21 Vad gäller överträdelsens varaktighet gjorde kommissionen gällande att den pågick från slutet av augusti eller början av september 1996 fram till januari 1998, det vill säga under 17 månader, vilket innebär att den klassificerades som en överträdelse av medellång varaktighet. Kommissionen ansåg att med beaktande av varaktigheten av var och en av de tre specifika åtgärderna, skulle beloppet på 40 miljoner euro ökas med 7,5 procent, det vill säga 3 miljoner euro, vilket medförde att bötesbeloppet ökade till 43 miljoner euro.

22 Kommissionen ansåg slutligen inte att det fanns några förmildrande omständigheter i fallet, bland annat beroende på att Opel Nederland efter de kontroller som genomfördes den 11 och den 12 december 1996 hade fortsatt med ett av överträdelsens mest väsentliga inslag, nämligen den restriktiva bonuspolicyn.

Den överklagade domen

23 General Motors Nederland och Opel Nederland har väckt förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 30 november 2000. De har yrkat att det omtvistade beslutet skall upphävas och i andra hand att de böter som påfördes genom det ifrågasatta beslutet skall bortfalla eller sättas ned.

24 General Motors Nederland och Opel Nederland har genom första grunden bestritt att Opel Nederland någonsin skulle ha antagit en strategi avsedd att hindra eller begränsa all export utan åtskillnad. Ett noggrant studium av de handlingar som kommissionen stöder sig på, särkilt mötesprotokollet av den 26 september 1996, visar att strategin endast syftade till att hindra den otillåtna exportförsäljningen till icke-auktoriserade återförsäljare, vilken var förbjuden enligt gällande återförsäljaravtal, och inte till att begränsa den tillåtna exporten till slutkonsumenter eller till andra auktoriserade återförsäljare.

25 Förstainstansrätten fastslog i punkt 45 i den överklagade domen att påståendena grundas på protokollet från ledningens sammanträde den 26 september 1996. Detta protokoll utgör ett slutgiltigt dokument avseende de åtgärder som vidtogs av de högst ansvariga inom Opel Nederland.

26 Förstainstansrätten underströk i punkt 47 i den överklagade domen att påståendena att Opel Nederland endast sökt begränsa den export som stred mot återförsäljaravtalen inte på något sätt stöds av protokollets text.

27 Förstainstansrätten tillfogade i punkt 48 i den överklagade domen att riktigheten i denna tolkning bekräftas vid läsningen av de interna dokument som visar att de ansvariga inom Opel Nederland oroades av ökningen av exporten och att ledningen övervägde olika åtgärder som syftade till att begränsa, om än inte stoppa, all export.

28 Förstainstansrätten uttalade även i punkt 49 i den överklagade domen att Opel Nederlands beslut att inte längre bevilja bonus vid exportförsäljning av naturliga skäl endast kunde beröra den försäljning som skedde i överensstämmelse med återförsäljaravtalen, eftersom bonus aldrig hade beviljats för annan försäljning än den som skedde till slutkonsumenter.

29 Förstainstansrätten tillfogade i punkt 50 i den ifrågasatta domen att kommissionens tolkning även bekräftas av det faktum att man då beslutet antogs ännu inte hade utfört kontrollerna hos de återförsäljare som misstänktes ha ägnat sig åt exportförsäljning, och att Opel Nederland alltså inte visste om de "exporterande" återförsäljarna verkligen hade accepterat försäljning till icke-auktoriserade återförsäljare.

30 Förstainstansrätten fastslog i punkt 56 i den överklagade domen att det av detta följer att kommissionens slutsats att Opel Nederland den 26 september 1996 antagit en allmän strategi i syfte att förhindra all export var riktig.

31 General Motors Nederland och Opel Nederland har som andra grund gjort gällande att kommissionen gjort en felaktig bedömning av de faktiska omständigheterna och en felaktig rättstillämpning vid bedömningen att Opel Nederland genomförde systematiska leveransrestriktioner i strid med artikel 81 EG.

32 Förstainstansrätten fastslog i punkt 88 i den överklagade domen att det inte har bevisats att återförsäljarna meddelats strategin med begränsade leveranser och än mindre att den kommit att bli en del av den avtalsmässiga förbindelsen mellan Opel Nederland och dess återförsäljare.

33 Förstainstansrätten fann följaktligen att det av detta följer att talan kunde vinna bifall såvitt avser den andra grunden. Förstainstansrätten ogiltigförklarade således det ifrågasatta beslutet i dessa delar, eftersom det konstaterats en strategi med begränsade leveranser i strid med bestämmelserna i artikel 81.1 EG.

34 General Motors Nederland och Opel Nederland har genom den tredje grunden hävdat att kommissionen gjort en felaktig bedömning av de faktiska omständigheterna och en felaktig rättstillämpning vid bedömningen att Opel Nederland tillämpade ett restriktivt bonussystem vid detaljistförsäljning i strid med bestämmelserna i artikel 81 EG.

35 Förstainstansrätten uttalade även i punkt 98 i den överklagade domen att den omständighet att exportförsäljning uteslöts ur bonussystemet, som kommit att utgöra ett villkor i återförsäljaravtalen mellan Opel Nederland och dess återförsäljare, innebar att ett avtal i den mening som avses i artikel 81.1 EG hade kommit till stånd.

36 Förstainstansrätten prövade därefter i punkt 99 och följande punkter i den överklagade domen om den berörda åtgärden syftade till att begränsa konkurrensen.

37 Förstainstansrätten uttalade i punkt 100 i den överklagade domen att kommissionen med rätta hävdat att när bonus inte längre beviljades för exportförsäljning minskade det ekonomiska handlingsutrymme återförsäljarna hade för sådan försäljning i förhållande till det som de hade för inhemsk försäljning. Återförsäljarna tvingades nämligen att antingen erbjuda de utländska kunderna villkor som var mindre förmånliga än dem som erbjöds de inhemska kunderna, eller nöja sig med en mindre marginal vid exportförsäljning. Genom att dra in bonusen vid exportförsäljning blev denna mindre intressant för de utländska kunderna och för återförsäljarna. Förstainstansrätten bedömde således att åtgärden i sig var ägnad att ha en negativ inverkan på exporten, även i avsaknad av leveransbegränsningar.

38 Förstainstansrätten, som hänvisade till prövningen av den första grunden, tillfogade i punkt 101 i den överklagade domen att de åtgärder som beslutats av ledningen för Opel Nederland var föranledda av ökningen av exportförsäljningen och syftade till att minska denna.

39 Förstainstansrätten fann i punkt 102 i den överklagade domen att med beaktande av såväl åtgärdens karaktär som dess syfte och mot bakgrund av det ekonomiska sammanhang i vilket den skulle vidtas, kan det i enlighet med fast rättspraxis fastställas att åtgärden utgör ett avtal som har till syfte att begränsa konkurrensen (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 1 februari 1978 i mål 19/77, Miller mot kommissionen, REG 1978, s. 131, punkt 7, av den 8 november 1983 i de förenade målen 96/82–102/82, 104/82, 105/82, 108/82 och 110/82, IAZ m.fl. mot kommissionen, REG 1983, s. 3369, punkterna 23–25 och av den 28 mars 1984 i målen 29/83 och 30/83, CRAM och Rheinzink mot kommissionen, punkt 26).

40 General Motors Nederland och Opel Nederland har i andra hand gjort gällande att de ålagda böterna på 43 miljoner euro inte står i rimligt förhållande till överträdelsens allvar och varaktighet. Kommissionen har dessutom underlåtit att

beakta avsaknaden av uppsåt att begå en överträdelse, överträdelsens begränsade inverkan på handeln inom gemenskapen och de korrigerande åtgärder som Opel Nederland omedelbart och på eget initiativ vidtog.

41 Förstainstansrätten bedömde i punkt 199 i den överklagade domen att det basbelopp på 40 miljoner euro som fastställts, under förutsättning att de tre påstådda åtgärderna verkligen förekommit, är berättigat och vederbörligen motiverat i det ifrågasatta beslutet. Förstainstansrätten fann emellertid, i punkt 200 i den överklagade domen, att det fanns skäl att sätta ned detta belopp med hänsyn till att det inte visats att den åtgärd som avsåg leveransbegränsningar existerat. Med hänsyn till omständigheterna i målet ansåg förstainstansrätten det lämpligt att bestämma grundbeloppet till 33 miljoner euro, med avseende på överträdelsens allvar. Förstainstansrätten bedömde även i punkt 203 i den överklagade domen att den ökning med 7,5 procent som kommissionen påfört var motiverad med hänsyn till överträdelsens varaktighet. Bötesbeloppet fastställdes till 35 475 000 euro.

Överklagandet

42 General Motors Nederland och Opel Nederland har yrkat att domstolen skall:

— upphäva den överklagade domen i den del den avser den påstådda allmänna restriktiva exportstrategin samt den bonuspolicy som Opel Nederland tillämpar och de böter som fastställts enligt dessa punkter,

— upphäva det ifrågasatta beslutet i de delar som inte upphävts genom den överklagade domen och som avser den påstådda restriktiva exportstrategin samt den bonuspolicy som Opel Nederland tillämpar och de böter som fastställts enligt dessa punkter,

— sätta ned bötesbeloppet på 35 475 000 euro, oberoende av bedömningen ovan,

— i andra hand återförvisa målet till förstainstansrätten för förnyad prövning i enlighet med domstolens dom, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

43 Kommissionen har yrkat att domstolen skall ogilla överklagandet och förplikta General Motors Nederland och Opel Nederland att ersätta rättegångskostnaderna.

44 General Motors Nederland och Opel Nederland informerade i skrivelse av den 20 juni 2005 domstolen om att de två företagen fusionerat och numera utgjorde ett enda företag med namnet General Motors BV (nedan kallat General Motors).

Den första grunden

General Motors argumentation

45 General Motors har genom den första grunden gjort gällande att förstainstansrätten gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning när den fastställde kommissionens konstateranden att Opel Nederland hade tillämpat en allmän strategi för begränsning av all export.

46 General Motors har i första hand hävdat att förstainstansrättens resonemang visar att det är uppenbart att rätten har missuppfattat ordalydelsen i protokollet från mötet den 26 september 1996, eftersom protokollet inte innehåller någon hänvisning över huvud taget till någon allmän strategi för att begränsa all export.

47 General Motors har för det andra gjort gällande att förstainstansrätten har åsidosatt motiveringsskyldigheten, dels genom att fastslå att kommissionen inte har stöd för sina påståenden i Opel Nederlands interna arbetsdokument, dels genom att förstainstansrätten därefter själv använde sig av dessa dokument för att dra slutsatsen att Opel Nederland faktiskt hade en allmän strategi för att begränsa all export.

48 General Motors anser för det tredje att förstainstansrätten har presenterat ett cirkelresonemang. Förstainstansrätten åberopade nämligen först bonuspolicyn för att dra slutsatsen att det förelåg en allmän strategi för att begränsa bilexporten och hänvisade därefter till denna påstådda strategi för att visa att bonussystemet hade ett begränsande syfte.

49 General Motors har slutligen gjort gällande att förstainstansrätten har åsidosatt motiveringsskyldigheten och missuppfattat bevisningen när rätten i punkt 50 i den överklagade domen instämmer i att kommissionens tolkning bekräftas av det faktum att kontrollerna hos återförsäljarna, vid mötet den 26 september 1996, ännu inte hade utförts och att Opel Nederland alltså inte visste om de "exporterande" återförsäljarna verkligen hade accepterat försäljning till icke-auktoriserade återförsäljare. Enligt General Motors hade åtminstone en kontroll utförts före mötet den 26 september 1996. Det hade dessutom skickats ett brev till återförsäljarna före mötet i vilket Opel Nederland begärde upplysningar om frekvensen i försäljningen, men där återförsäljarna inte hade lämnat några tillfredsställande svar.

Domstolens bedömning

50 Såsom generaladvokaten med rätta har påpekat i punkt 51 i sitt förslag till avgörande försöker General Motors med den första grunden, även om företaget har åberopat motiveringsskyldigheten, i realiteten att ifrågasätta förstainstansrättens bedömning av de faktiska omständigheterna och särskilt förstainstansrättens bedömning av vissa faktiska omständigheters och handlingars bevisvärde och möjligheten att åberopa dessa omständigheter för att bevisa att Opel Nederland antagit en restriktiv strategi i fråga om all export.

51 Det framgår av artikel 225 EG och artikel 58 första stycket i domstolens stadga att förstainstansrätten ensam är behörig dels att fastställa de faktiska omständigheterna, utom då det av handlingarna i målet framgår att de fastställda omständigheterna är materiellt oriktiga, dels att bedöma dessa faktiska omständigheter. När förstainstansrätten har fastställt eller bedömt de faktiska omständigheterna, är domstolen enligt artikel 225 EG behörig att pröva förstainstansrättens rättsliga bedömning av dessa omständigheter och de rättsliga följderna därav (se särskilt dom av den 17 december 1998 i mål C-185/95 P, Baustahlgewebe mot kommissionen, REG 1998, s. I-8417, punkt 23).

52 Domstolen är således varken behörig att fastställa vilka faktiska omständigheter som är relevanta eller, i princip, att bedöma den bevisning som förstainstansrätten har godtagit till stöd för dessa omständigheter. När bevisningen har förebringats på rätt sätt och när de allmänna rättsgrundsatser och processuella regler som är tillämpliga i fråga om bevisbördan och bevisningen har iakttagits, är det endast förstainstansrätten som skall bedöma vilket värde som uppgifterna i målet skall tillmätas (se särskilt beslut av den 17 september 1996 i mål C-19/95 P, San Marco mot kommissionen, REG 1996, s. I-4435, punkt 40). Med förehåll för det fall att bevisningen har missuppfattats utgör denna bedömning således inte en rättsfråga som i sig är underställd domstolens prövning (domen i det ovannämnda målet Baustahlgewebe mot kommissionen, punkt 24).

53 Det återstår således endast att pröva General Motors argument att förstainstansrätten har missuppfattat bevisningen.

54 Det skall härvid påpekas att en sådan missuppfattning skall framstå som uppenbar av handlingarna i ärendet utan att det är nödvändigt att göra en ny bedömning av de faktiska omständigheterna och av bevisningen (beslut av den 9 juli 2004 i mål C-116/03 P, Fichtner mot kommissionen, ej publicerat i rättsfallssamlingen, punkt 34).

55 Vad beträffar General Motors argument att förstainstansrätten har missuppfattat protokollet från mötet den 26 september 1996 genom att fastställa att företaget har antagit en allmän strategi för att begränsa exportförsäljningen, är det utrett att General Motors Nederland och Opel Nederland inför förstainstansrätten har medgett att de handlingar som kommissionen har baserat sin bedömning på och då särskilt mötesprotokollet visar på förekomsten av en strategi för att begränsa den otillåtna försäljningen till icke-auktoriserade återförsäljare, vilken var förbjuden enligt återförsäljaravtalen.

56 I mötesprotokollet från den 26 september 1996 nämns olika åtgärder som syftar till att begränsa exporten, särskilt att exportförsäljning skall undantas från bonuskampanjerna, utan att det görs någon åtskillnad mellan sedvanlig och osedvanlig export. General Motors har härvid inte visat att det är uppenbart att förstainstansrätten har missuppfattat dokumentet.

57 Vad beträffar General Motors argument att förstainstansrätten har missuppfattat bevisningen genom att i punkt 50 i den överklagade domen tillmäta den omständigheten att samtliga återförsäljarkontroller skett efter den 26 september 1996 viss vikt, kan det hur som helst konstateras att förstainstansrättens konstaterande i denna punkt 50 inte utgör en missuppfattning av bevisningen som påverkar förstainstansrättens slutsats avseende förekomsten av ovannämnda allmänna strategi.

58 Av detta följer att i den del överklagandet kan prövas på den första grunden skall det lämnas utan bifall.

Den andra grunden

General Motors argumentation

59 General Motors har genom den andra grunden gjort gällande att förstainstansrätten har gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning genom att godta kommissionens påståenden att Opel Nederland har genomfört ett restriktivt bonussystem vid detaljistförsäljning i strid med bestämmelsen i artikel 81 EG.

60 General Motors har för det första påpekat att ett avtal endast kan anses ha ett begränsande syfte i den mening som avses i artikel 81 EG om det för det första är uppenbart att syftet med avtalet, och den effekt som uppenbarligen eftersträvas med detsamma, är att märkbart begränsa konkurrensen. Enligt General Motors kan inte Opel Nederlands bonussystem anses vara ett sådant avtal.

61 General Motors har för det andra påstått att den rättspraxis som citeras i punkt 102 i den överklagade domen om exportförbud eller andra exporthinder inte stöder förstainstansrättens slutsats enligt vilken Opel Nederlands bonussystem skall klassificeras som ett avtal som har till syfte att begränsa konkurrensen i den mening som avses i artikel 81 EG. En alltför vid tolkning av ovannämnda begrepp riskerar för övrigt att beivra avtal som är helt oskyldiga i konkurrensavseende och åsidosätter därmed, när den inte kan motbevisas, oskyldighetspresumtionen och rätten till försvar.

62 General Motors anser för det tredje att den jämförelse som förstainstansrätten gjorde i punkt 100 i den överklagade domen mellan försäljning i Nederländerna och försäljning för export saknar betydelse. General Motors har påpekat att Opel Nederlands bonussystem inte har påverkat de nederländska återförsäljarnas intresse av att exportera bilar under bonuskampanjerna då återförsäljarna hade en vinstmarginal oberoende av om bonus utbetalades och då leveranserna av bilar inte heller begränsades. General Motors har dessutom gjort gällande att eftersom de ekonomiska villkoren för att sälja bilar i Nederländerna skiljer sig alltför mycket från exportförsäljningen, särskilt mot bakgrund av den höga nederländska bilskatten, medför inte undantaget för exportförsäljning under bonuskampanjerna nödvändigtvis att priset höjs eller att vinsten vid exportförsäljning sjunker i förhållande till försäljning i Nederländerna.

63 General Motors har för det fjärde gjort gällande att förstainstansrätten gjort en felbedömning i punkt 101 i den överklagade domen avseende Opel Nederlands avsikter när rätten fastställde att det förelåg ett avtal som hade ett begränsande syfte i den mening som avses i artikel 81 EG. Syftet med ett avtal i den mening som avses i artikel 81 EG skall prövas objektivt och inte genom hänvisning till en av parternas subjektiva avsikt.

Domstolens bedömning

64 Vad beträffar denna grunds första del är det tillräckligt att såsom generaladvokaten gjort i punkt 67 i sitt förslag till avgörande konstatera att ett avtal, i motsats till vad General Motors har hävdat, kan anses ha ett begränsande syfte även om avtalet inte har som enda syfte att begränsa konkurrensen utan även eftersträvar andra legitima syften (se dom av den 13 juli 1966 i de förenade målen 56/64 och 58/64, Consten och Grundig mot kommissionen, REG 1966, s. 429, 496, svensk specialutgåva, volym 1, s. 277, domen i det ovannämnda målet IAZ m.fl. mot kommissionen, punkt 25, dom av den 8 juli 1999 i mål C-235/92 P, Montecatini mot kommissionen, REG 1999, s. I-4539, punkt 122 och av den 15 oktober 2002 i de förenade målen C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. I-8375, punkt 491).

65 Av detta följer att talan inte kan vinna bifall på den andra grundens första del.

66 Vad beträffar den andra grundens andra del följer det av den rättspraxis som anförts i punkt 102 i den överklagade domen, vilket förstainstansrätten med fog har påpekat i denna punkt, att det inte endast är avtalets ordalydelse som skall beaktas utan även andra omständigheter, såsom avtalets syfte mot bakgrund av dess ekonomiska och rättsliga sammanhang, vid fastställandet av om ett avtal har ett begränsande syfte i den mening som avses i artikel 81 EG.

67 Även om den rättspraxis som anförts i punkt 102 i den överklagade domen avser exportförbud eller motsvarande begränsningar följer det av samma rättspraxis att ett distributionsavtal har ett begränsande syfte i den mening som avses i artikel 81 EG om det uppenbart framgår av avtalet att exportförsäljning missgynnas i förhållande till inhemsk försäljning och leder till avskärmningar på den berörda marknaden (se särskilt domen i det ovannämnda målet IAZ, punkt 23).

68 Detta syfte kan liksom generaladvokaten har påpekat i punkt 72 i sitt förslag till avgörande inte endast uppnås med hjälp av direkta exportbegränsningar utan även genom indirekta åtgärder, såsom dem som har aktualiserats i förevarande mål, och som särskilt påverkar de ekonomiska villkoren för sådana transaktioner.

69 Förstainstansrätten har därigenom kunnat motivera sitt resonemang genom att hänvisa till den rättspraxis som anförts i punkt 102 i den överklagade domen.

70 Den överklagade domen kan under dessa omständigheter inte heller anses innehålla en för vid definition av begreppet avtal som har ett begränsande syfte i den mening som avses i artikel 81 EG och som skulle strida mot oskyldighetspresumtionen och rätten till försvar.

71 Talan kan således inte bifallas på den andra grundens andra del.

72 Vad beträffar den andra grundens tredje del skall det erinras om att det följer av fast rättspraxis att det, vid prövningen av huruvida ett avtal skall anses förbjudet på grund av sin inverkan på konkurrensen, skall företas en bedömning av konkurrensen mot bakgrund av de faktiska förhållanden under vilka den skulle uppstå om det omtvistade avtalet inte fanns (se domar av den 28 maj 1998 i mål C-7/95 P, Deere mot kommissionen, REG 1998, s. I-3111, punkt 76 och i mål C-8/95, New Holland Ford mot kommissionen, REG 1998, s. I-3175, punkt 90).

73 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 74 i sitt förslag till avgörande skall det i en situation som den som aktualiseras i det aktuella målet prövas hur de nederländska återförsäljarna skulle ha betett sig och hur konkurrensförhållandena skulle ha varit på marknaden i fråga, om exportförsäljningen inte hade uteslutits från bonuspolicyn.

74 Det förefaller som om förstainstansrätten faktiskt har utfört en sådan prövning i och med att rätten i punkt 100 i den överklagade domen uttalar att när bonus inte längre beviljades för exportförsäljning minskade det ekonomiska handlingsutrymme återförsäljarna hade för en sådan försäljning i förhållande till det som de hade för inhemsk försäljning.

75 Den omständigheten att det i frånvaro av skatteharmonisering råder olika villkor för den inhemska försäljningen i Nederländerna i förhållande till exportförsäljning påverkar inte denna slutsats.

76 Mot bakgrund av det ovanstående kan talan inte vinna bifall på den andra grundens tredje del.

77 Vad slutligen beträffar den andra grundens fjärde del, enligt vilken förstainstansrätten, i punkt 101 i den överklagade domen, har begått ett fel genom att basera sin bedömning på Opel Nederlands avsikt att begränsa konkurrensen, skall det tilläggas att det inte är nödvändigt att bevisa denna avsikt för att fastställa ett avtals begränsande syfte (se, för ett liknande resonemang, domarna i de ovannämnda målen Miller mot kommissionen, punkt 18, och CRAM och Rheinzink mot kommissionen, punkt 26).

78 Även om partsavsikten inte är av avgörande betydelse för att fastställa ett avtals begränsande syfte föreligger det inte något hinder för kommissionen eller gemenskapsdomstolarna att beakta denna avsikt (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovannämnda målet IAZ m.fl. mot kommissionen, punkterna 23–25).

79 Härav följer, såsom generaladvokaten påpekade i punkt 79 i sitt förslag till avgörande, att förstainstansrätten med fog även kunde hänvisa till Opel Nederlands avsikt för att fastställa huruvida undantaget för exportförsäljning i bonussystemet har ett begränsande syfte i den mening som avses i artikel 81 EG.

80 Talan kan således inte bifallas på den andra grundens fjärde del. Den andra grunden skall därför avvisas i sin helhet.

Den tredje grunden

General Motors argumentation

81 General Motors har gjort gällande att förstainstansrätten har gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning genom att i huvudsak fastställa den beräkning av bötesbeloppet som kommissionen gjort i det ifrågasatta beslutet.

82 General Motors anser för det första att den motivering till böterna som ges i den överklagade domen strider mot artikel 15.2 i förordning nr 17/62, eftersom den grundar sig på felaktiga slutsatser vad gäller förekomsten av en allmän strategi för att begränsa exporten och avseende bonussystemets förenlighet med artikel 81 EG.

83 General Motors har för det andra hävdat att förstainstansrätten har gjort sig skyldig till en felaktig rättstillämpning och missuppfattat bevisningen när den fastställde att Opel Nederlands överträdelser inte upphörde direkt efter kommissionens första ingripanden.

84 General Motors har för det tredje gjort gällande att kommissionen vid flera andra tillfällen beaktat att ett snabbt upphörande utgör en förmildrande omständighet som motiverar en nedsättning av bötesbeloppet. General Motors har särskilt hänvisat till kommissionens beslut 2002/405/EG av den 20 juni 2001 om ett förfarande enligt artikel 82 i EG-fördraget (COMP/E-2/36.041/PO — Michelin) (EGT L 143, 2002, s. 1), i vilket det beaktades, som "förmildrande omständigheter", att överträdelsen upphört före kommissionens anmärkningar men tre år efter det att förfarandet hade inletts och ett och ett halvt år efter det att kommissionen hade utfört kontroller på plats.

Domstolens bedömning

85 Det skall inledningsvis konstateras att den tredje grundens första del har ett direkt samband med de argument som General Motors har anfört till stöd för de två första grunderna. Enligt dessa grunder utgjorde inte bonussystemet en överträdelse av artikel 81 EG. Eftersom General Motors argument inte har godtagits vid prövningen av dessa grunder kan överklagandet således inte vinna bifall på den tredje grundens första del.

86 Vad beträffar den tredje grundens andra och tredje delar skall det erinras om att det i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget föreskrivs en nedsättning av grundbeloppet vid förmildrande omständigheter, såsom att överträdelserna upphört efter kommissionens första ingripanden.

87 Det är utrett att Opel Nederland inte avskaffade bonussystemet förrän den 20 januari 1998, det vill säga mer än ett år efter kommissionens första ingripanden.

88 Förstainstansrätten har således med rätta konstaterat i punkt 204 i den överklagade domen att även om kommissionen hade satt ned böterna i en liknande situation var den inte skyldig att beakta förmildrande omständigheter i det ifrågasatta beslutet.

89 Den tredje grundens andra och tredje delar kan således inte godtas varför grunden som helhet skall avvisas.

90 Eftersom ingen av de grunder som General Motors åberopat till stöd för sitt överklagande kan godtas skall överklagandet ogillas.

Rättegångskostnader

91 Enligt artikel 69.2 i domstolens rättegångsregler, vilken med stöd av artikel 118 i samma rättegångsregler är tillämplig i mål om överklagande, skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att General Motors skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom General Motors har tappat målet skall företaget förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

1) Överklagandet ogillas.

2) General Motors BV skall ersätta rättegångskostnaderna.

Underskrifter